

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
НУОЗ України імені П. Л. Шупика
Протокол від 10.09.2025 № 7

Уведено в дію

Наказ НУОЗ України імені
П. Л. Шупика
Від 11.09.2025 № 3586

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПРОТИДІЮ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)
В НУОЗ УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

№ _____

ПОГОДЖЕНО

Постійна комісія вченої ради
НУОЗ України імені П. Л. Шупика
з правових питань та регламенту
діяльності
Протокол від 04.09.2025 № 5

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	3
2. Основні терміни, перелік ознак, проявів та форм булінгу (цькування) в НУОЗ України імені П. Л. Шупика.....	4
3. Сфера застосування.....	6
4. Суб'єкти та підстави реагування на випадки булінгу (цькування).....	6
5. Склад комісії та порядок реагування на випадки булінгу (цькування) в НУОЗ України імені П. Л. Шупика.....	7
6. Основні заходи, спрямовані на протидію булінгу (цькуванню).....	9
7. Відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).....	10
8. Прикінцеві положення.....	11

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення про протидію булінгу (цькуванню) в Національному університеті охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика (далі – НУОЗ України імені П. Л. Шупика) є внутрішньоуніверситетським нормативно-правовим документом, що визначає мету та завдання діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню), основні поняття, механізм реагування та застосування засобів вихованого впливу на випадки булінгу (цькування) та розроблене у відповідності до:

- Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;
- Конвенції з подолання дискримінації в освіті;
- Конвенції ООН про права дитини (ратифіковано 27 лютого 1991 року);
- Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (ратифіковано 20 червня 2012 року);
- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про вищу освіту»;
- Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»;
- Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»;
- Кодексу України про адміністративні правопорушення;
- «Ліцензійних умов впровадження освітньої діяльності», що затверджені Кабінетом Міністрів України;
- наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» від 28.12.2019 р. № 1646;
- наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти» від 26.02.2020 р. № 293;
- спільного наказу Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства внутрішніх справ України від 7 вересня 2009 року № 3131/386 «Про затвердження Інструкції щодо порядку взаємодії структурних підрозділів, відповідальних за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, служб у справах дітей, центрі соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів із попередження насильства в сім'ї»;
- Листа Міністерства освіти і науки України від 18 травня 2018 року № 1/11- 5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству».

1.2. Основною метою Положення про протидію булінгу (цькуванню) в НУОЗ України імені П. Л. Шупика (далі – Положення) є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу в НУОЗ України імені П. Л. Шупика, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя всіх учасників освітнього процесу, науково-педагогічних працівників та адміністративно-господарський персонал, та інші співробітники НУОЗ України

імені П. Л. Шупика, вирішення конфліктних ситуацій, усунення потенційних ризиків та визначення шляхів протидії подальшому виникненню випадків булінгу в НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

1.3. Основними завданнями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в НУОЗ України імені П. Л. Шупика є:

- створення в НУОЗ України імені П. Л. Шупика безпечного середовища, вільного від будь-яких проявів насильства та дискримінації (фізична та психологічна безпека, гендерна, расова та соціальна рівність учасників освітнього процесу та позанавчальної діяльності);
- ознайомлення учасників освітнього процесу з поняттям «булінг», його видами та проявами;
- навчання конструктивним формам спілкування, поведінкових реакцій;
- визначення причин та наслідків булінгу (цькування) у разі виявлення його випадків, застосування різних засобів і методів виховного впливу на учасників конфлікту;
- підвищення рівня поінформованості, розуміння булінгу (цькування) як акту порушення прав людини, формування нетерпимого ставлення здобувачів освітніх послуг до будь-якого прояву насильницьких дій;
- навчання конструктивного спілкування, прийняття відмінностей та усвідомлення рівності серед всіх учасників освітнього процесу, формування навичок мирного вирішення конфліктних ситуацій та керування емоційними реакціями.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ПЕРЕЛІК ОЗНАК, ПРОЯВІВ ТА ФОРМ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) В НУОЗ УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

2.1. Терміни, використані у даному Положенні, вживаються в наступних значеннях:

2.1.1. **Булінг (цькування)** – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого;

2.1.2. **Сторони булінгу (цькування)** – це безпосередні учасники випадку кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

2.1.3. **Конфлікт** – це зіткнення протилежно спрямованих, несумісних одна з одною потреб, інтересів, соціальних установок, планів тощо у свідомості окремої особи, яке виникає в міжособистісних взаємодіях окремих осіб чи груп;

2.1.4. **Кривдник (булер)** – учасник освітнього процесу, який вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;

2.1.5. **Потерпілий (жертва булінгу)** – учасник освітнього процесу, щодо якого було вчинено булінг (цькування);

2.1.6. **Спостерігачі** – свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);

2.1.7. Наслідок булінгу (цькування) – фізична, психологічна, матеріальна шкода, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та/або соціальна ізоляція потерпілого.

2.2. Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

- умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
- словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;
- будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;
- будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;
- інші правопорушення насильницького характеру.

2.3. Прояви, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу в НУОЗ України імені П. Л. Шупика:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- невірноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати заняття з посиленням на погане самопочуття;
- депресивні стани;
- аутоагресія (самоушкодження);
- суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги на біль та (або) погане самопочуття;
- пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих

речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;

- наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;

- наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

2.4 Форми булінгу (цькування):

2.4.1. Фізичне насильство – умисне штовхання, зачіпання, підніжки, удари, стусани, побої та інші дії, які завдають біль і тілесні ушкодження;

2.4.2. Психологічне насильство – форма насильства, що включає образи, поширення неправдивих чуток, ізоляція, ігнорування, бойкот, відмова від спілкування, погрози, маніпуляція, шантаж тощо;

2.4.3. Економічне насильство – форма насильства, що включає дрібні крадіжки, пошкодження або знищення особистих речей, вимагання грошей, їжі тощо;

2.4.4. Сексуальне насильство – форма насильства, що включає образливі жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток, обмацування сексуального (інтимного) характеру, сексуальні домагання тощо;

2.4.5. Кібербулінг – булінг (цькування), який вчиняється із застосуванням засобів електронних комунікацій (фото, відео і аудіо фіксація).

3. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

3.1. Дане Положення поширюється на усіх учасників освітнього процесу (наймані працівники, особи, які працюють за договором цивільно-правового характеру, сторони за іншими договорами з Університетом, здобувачі освіти тощо) та осіб, які можуть безпосередньо взаємодіяти з уразливими особами при виконанні своїх трудових обов'язків чи в рамках виконання інших договорів з Університетом.

4. СУБ'ЄКТИ ТА ПІДСТАВИ РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

4.1. Суб'єктами реагування у разі настання випадку булінгу (цькування) в НУОЗ України імені П. Л. Шупика (далі - суб'єкти реагування) є декан факультету/директор інституту, заступник декана факультету/директора інституту, комісія з розгляду та реагування на випадки булінгу (цькування), які затверджуються наказом ректора НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Суб'єкти реагування на випадки булінгу (цькування) в НУОЗ України імені П. Л. Шупика діють в межах повноважень, передбачених законодавством та цим Положенням.

4.2. Підставою для реагування на випадки булінгу (цькування) є заява або повідомлення будь-якої особи, яка стала стороною булінгу (цькування) або підозрює про його вчинення стосовно здобувача освіти та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, або про який отримали достовірну інформацію.

Заява або повідомлення може бути спрямована ректору НУОЗ України імені П. Л. Шупика, декану факультету/директору інституту НУОЗ України

імені П. Л. Шупика, голові комісії з розгляду та реагування на випадки булінгу (цькування), або іншим суб'єктам реагування на випадки булінгу (цькування). Заява (повідомлення) приймається у письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

4.3. Учасники освітнього процесу, у разі, якщо вони виявляють випадки булінг (цькування), зобов'язані:

- вжити невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу;
- за потреби надати домедичну допомогу та викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
- звернутись (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України;
- повідомити ректора НУОЗ України імені П. Л. Шупика (інших суб'єктів реагування) та принаймні одного з батьків або інших законних представників здобувача освіти особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

4.4. Декан факультету/директор інституту у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування):

- ініціює засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі - комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення, здійснює контроль за виконанням рішень комісії;
- невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників здобувача освіти, яка стала стороною булінгу (цькування).

5. СКЛАД КОМІСІЇ ТА ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) В НУОЗ УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

5.1. Діяльність комісії здійснюється на принципах законності, дотримання прав і свобод людини, неупередженості, конфіденційності, з дотриманням вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

5.2. Комісія виконує обов'язки на постійній основі. Склад комісії та зміни у складі комісії затверджуються відповідним наказом ректора.

5.3. Формою роботи комісії є засідання. Засідання скликаються за потребою – у разі надходження заяв (повідомлень) про випадки булінгу (цькування). Дату, час і місце проведення засідання визначає голова комісії.

Засідання є правоможним у разі участі в ньому не менше двох третин її складу.

До складу комісії з розгляду випадків входять:

- голова комісії;
- заступник голови комісії;
- секретар комісії;
- члени комісії (не менше 5 осіб).

До роботи комісії залучаються учасники освітнього процесу.

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники здобувачів освіти сторін булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування).

Комісія у разі розгляду випадку булінгу (цькування):

- з'ясовує причини та наслідки випадку булінгу (цькування);
- вживає заходів для усунення причин булінгу (цькування);
- приймає рішення щодо застосування засобів виховного впливу на кривдника (булера);
- вирішує питання забезпечення психологічної підтримки та можливості захисту потерпілої сторони (жертви) від подальших випадків булінгу (цькування).

Голова комісії (декан факультету/директор інституту) у разі отримання заяви (повідомлення) про випадок булінгу (цькування):

- скликає засідання комісії, очолює її роботу та головує на засіданнях;
- визначає перелік питань, що підлягають розгляду;
- визначає функціональні обов'язки членів комісії, може надавати доручення членам комісії в межах, передбачених законодавством;
- інформує особу, від якої поступила заява (повідомлення) про випадок булінгу (цькування) про порядок розгляду заяви (повідомлення) та рішення комісії;
- доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням;
- у разі відсутності голови комісії, його обов'язки тимчасово виконує заступник голови комісії; у разі відсутності і голови і заступника комісії його обов'язки тимчасово виконує один із членів комісії;
- у разі неможливості деканом факультету/директором інституту очолювати роботу комісії на постійній основі, новий голова комісії призначається наказом ректора.

Секретар комісії:

- забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії;
- повідомляє членів комісії, а також заявника та інших заінтересованих осіб про дату, час, місце проведення та порядок денний засідання;
- надає (надсилає) членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді;
- веде протокол засідань комісії;
- здійснює підготовку документації щодо рішень комісії (проекти рішень, відповіді на запити, листи тощо), які стосуються конкретного випадку булінгу (цькування);
- у разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається колегіально на засіданні комісії за поданням голови або заступника голови комісії.

Члени комісії:

- знайомляться з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), мають право брати участь у їх перевірці;
- особисто беруть участь у роботі комісії та виконують доручення голови комісії (якщо такі є) в межах, передбачених законодавством;
- зобов'язуються не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;

- мають право подавати пропозиції щодо порядку денного засідання комісії, а також висловлювати власну думку (усно або письмово) з питань, що розглядаються;

- беруть участь у голосуванні та прийнятті рішень комісії.

Завдання комісії:

- збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), у тому числі пояснень сторін булінгу (цькування), батьків або інших законних представників здобувачів освітнього процесу сторін булінгу (цькування), висновків психолога (за наявності), експертних висновків (за наявності), інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо), а також іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;

- розгляд та аналіз зібраних матеріалів, прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

У разі прийняття рішення про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, тобто, підтверджують випадок булінгу (цькування), комісія здійснює:

- оцінку потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг;

- визначення причини булінгу (цькування) та необхідних заходів для усунення таких причин;

- визначення заходів виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування) у спільноті, де стався випадок булінгу (цькування);

- надання рекомендацій для науково-педагогічних (педагогічних) працівників НУОЗ України імені П. Л. Шупика щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів із здобувачами освіти, їхніми батьками або іншими законними представниками;

- надання рекомендацій для батьків або інших законних представників здобувача освіти, який стала стороною булінгу (цькування).

5.4. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

5.5. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в НУОЗ України імені П. Л. Шупика та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення деканом факультету/директором інституту.

6. ОСНОВНІ ЗАХОДИ, СПРЯМОВАНІ НА ПРОТИДІЮ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)

6.1. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в НУОЗУ ґрунтується на принципах недискримінації та рівності, партнерства та підтримки, особистісно-орієнтованого підходу до кожного учасника освітнього процесу, розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу та здійснюється систематично в процесі освітнього процесу.

6.2. Заходи виховного впливу спрямовані на реалізацію завдань діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) та відображаються в плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

6.3. Заплановані заходи можуть відбуватись у формі зустрічей, бесід, консультацій, лекцій, круглих столів, тренінгів, тематичних заходів, конкурсів, спільних переглядів та обговорень тематичних відеосюжетів, літературних творів, матеріалів ЗМІ, особистого досвіду, запрошення гостей, у формі рольових ігор та інших організаційних формах.

6.4. З метою створення безпечного середовища в НУОЗ України імені П. Л. Шупика, до заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню), необхідно включати:

- забезпечення роботи постів охорони, відеоспостереження за місцями загального користування тощо;
- організацію безпечного користування мережею Інтернет під час освітнього процесу;
- контроль за використанням засобів електронних комунікацій здобувачами освіти під час освітнього процесу;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу, зокрема: розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, принципів рівності та недискримінації, вміння відстоювати свої права та поважати права інших; виховання толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки; формування здатності попереджувати та розв'язувати конфлікти ненасильницьким шляхом тощо.

7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ, ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ).

Відповідно до статті 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення, булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого,

- тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення,

- тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років,

- тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років,

- тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

Окрім цього, якщо потерпілій особі від булінгу (цькування) завдано матеріальної шкоди та/або різного ступеня тілесні ушкодження, винна особа буде додатково притягнена до цивільної та/або кримінальної відповідальності.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Це Положення затверджується вченою радою та вводиться в дію наказом ректора НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

8.2. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться шляхом затвердження Положення в новій редакції.

8.3. Після затвердження Положення у новій редакції попереднє Положення втрачає юридичну силу.